

Nr 61

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57; given Stockholms slott den 3 februari 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 februari 1956.

Närvarande

Statsministern ERLANDER, statsråden TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57 och anför därvid följande.

Inledning

Från och med budgetåret 1940/41 redovisas huvuddelen av försvarets fastigheter på en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, numera benämnd försvarets fastighetsfond. Sedan i enlighet med beslut av 1943 års riksdag vissa av försvarets fabriker organiserats såsom statligt affärsverk — varvid fabrikernas tillgångar och skulder från och med budgetåret 1944/45 upptagits till redovisning på en särskild kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond — har de av fabrikena disponerade fastigheterna från samma tidpunkt överförts från fastighetsfonden till fabriksfonden. Å andra sidan har i enlighet med beslut av 1950 års riksdag försvarets bostadsanskaffningsfond avvecklats från och med budgetåret 1950/51, varvid på densamma redovisade tillgångar överförts till försvarets fastighetsfond.

Försvarets fastighetsfond är från och med den 1 juli 1948 uppdelad på fyra delfonder, nämligen arméns delfond, marinens delfond, flygvapnets delfond och befästningars delfond.

I årets statsverksproposition (bilaga 2 till specifikation av inkomsterna å driftbudgeten) har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57. I överensstämmelse med statförslaget har på driftbudgeten i förslaget till riksstat bland Inkomster av statens kapitalfonder upptagits totalbeloppet av de i statförslaget för respektive delfonder angivna överskotten och bland Egentliga statsutgifter å fjärde huvudtiteln under rubrikerna C. Försvarskrafterna och E. Diverse med tills vidare beräknade belopp upptagits särskilda anslag för ersättning till envar av fastighetsfondens fyra delfonder för vederbörande förvaltningsmyndigheters rätt att nyttja de till fonden hörande eller av fonden förhyrda fastigheterna. Nämnade anslag har beräknats till sammanlagt 78 796 000 kronor, varav för arméns delfond 34 100 000 kronor, för marinens delfond 10 274 000 kronor, för flygvapnets delfond 18 670 000 kronor och för befästningars delfond 15 752 000 kronor.

Med skrivelse den 30 november 1955 har fortifikationsförvaltningen avgivit förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57. Riksräkenskapsverket har den 17 januari 1956 inkommit med utlåtande över förslaget.

Översikt av fastighetsfondens ställning

Av riksräkenskapsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1954/55 samt av ämbetsverkets specifikation av bland annat försvarets fastighets- och värdeminskningskonton m. m. för samma budgetår framgår, att fondens ställning per den 30 juni 1955 var följande.

Arméns delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	72 398 508:44	
Byggnadsvärde	624 029 527:73	
Fordringar hos andra fonder	<u>11 375 813:87</u>	707 803 850:04
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	486 056 783:82	
Diverse medel	<u>11 375 813:87</u>	497 432 597:69
Kapitalbehållning		<u>210 371 252:35</u>

Marinens delfond

Tillgångar:		
Markvärde	59 213 826:15	
Byggnadsvärde	198 230 048:38	
Fordringar hos andra fonder	<u>4 320 576:48</u>	261 764 451:01
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	161 653 828:21	
Diverse medel	<u>4 320 576:48</u>	165 974 404:69
Kapitalbehållning		<u>95 790 046:32</u>

Flygvapnets delfond

Tillgångar:		
Markvärde	24 602 273:04	
Byggnadsvärde	471 813 525:92	
Fordringar hos andra fonder	<u>4 672 453:52</u>	501 088 252:48
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	308 594 780:58	
Diverse medel	<u>4 672 453:52</u>	313 267 234:10
Kapitalbehållning		<u>187 821 018:38</u>

Befästningars delfond

Tillgångar:		
Markvärde	8 986 787:61	
Byggnadsvärde	908 558 457:30	
Fordringar hos andra fonder	<u>4 478 684:40</u>	922 023 929:31
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	834 177 978:36	
Diverse medel	<u>4 478 684:40</u>	838 656 662:76
Kapitalbehållning		<u>83 367 266:55</u>

I detta sammanhang må erinras om att den för budgetåret 1954/55 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 84,238 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp samt utgifterna och överskottet till respektive 61,228 och 23,010 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen för budgetåret 1954/55 (s. 176 och 177) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 22 745 341 kronor 28 öre, som tillförts statsregleringen.

Stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1955/56 har fastställts den 22 april 1955.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57

Staten för försvarets fastighetsfond skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag upptaga följande titlar, nämligen å inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden, C. Inkomster av övnings- och skjutfält och D. Diverse inkomster samt å utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdeminskningsskonto och C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Inkomsterna respektive utgifterna under de angivna titlarna skall upptagas särskilt för de olika delfonderna.

Vid beräkningen av de olika posterna i staten följer jag denna uppställning och upptager först till behandling fondens utgifter.

UTGIFTER

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.

Såvitt angår försvarsgrenarnas delfonder beräknas medelsbehovet för reparation och underhåll av försvarets byggnadsbestånd, med i det följande angivna undantag, i enlighet med de principer som angivits i propositionen 1945:180 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46. I överensstämmelse härmed beräknas medelsbehovet för reparationer och underhåll till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet, omräknad till 1935 års prisnivå. Byggnadsbeståndet uppdelas därvid i tre grupper. Den första gruppen — äldre byggnader — omfattar byggnader, som färdigstälts före den 1 juli 1938. Dessa byggnader redovisas i fastighetsfonden på grundval av särskild värdering. Den andra och tredje gruppen — nyare byggnader — omfattar byggnader, som färdigstälts efter nyssnämnda datum och som varit i bruk längre respektive kortare tid än nio år. Nyare byggnader redovisas med sitt anskaffningsvärde. Underhållsmedel beräknas första gången för

andra budgetåret efter det budgetår, under vilket byggnaden färdigställdes. Underhållskvoten utgör vid 1935 års prisnivå i första gruppen 1,1 % för arméns och flygvapnets delfonder och 1,5 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 0,8 respektive 0,4 % för de tre delfonderna. Omräknade till 1955 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (269) utgör underhållskvoterna i första gruppen 2,96 % för arméns och flygvapnets delfonder och 4,04 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 2,15 % respektive 1,08 % för samtliga tre delfonder. De procentuellt beräknade underhållsmedlen uppdelas på två poster, nämligen en för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och en för smärre förbättringsarbeten. Sistnämnda post upptages med i runt tal 10 % av posten för löpande reparation och underhåll. — Dessutom anvisas särskilda medel för iståndsättningsarbeten.

Från den procentuella beräkningsmetoden undantas marinens hamnanläggningar i enlighet med vad som anförts i propositionen 1948: 157 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49. Underhållsmedel för dessa anläggningar skall fastställas efter uppskattning och medel anvisas å särskild delpost. Enligt samma proposition skall underhållet av övnings- och skjutfälten bestämmas efter uppskattning för varje särskilt budgetår och medel för ändamålet anvisas på särskilda delposter.

Enligt samma proposition 1948: 157 skall underhållskostnaderna för flygfälten beräknas i viss relation till anläggningsvärdet. För flygfälten med därå befintliga rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar skall därvid tillämpas en underhållskvot av 1,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Beräkningen av underhållskostnaderna för flygfältens befästningsanläggningar sker efter samma regler som beträffande befästningar i övrigt.

För befästningar och berggrum skall beräkningen av underhållskostnaderna enligt nämnda proposition 1948: 157 ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som berggrum skall tillämpas en gemensam underhållskvot på anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt propositionen 1951: 88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats för varje år omräknas till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex. Underhållskvoten utgör för år 1955 1 %. För iståndsättning av befästnings- och berggrumsanläggningar anvisas dessutom särskilda medel.

Fortifikationsförvaltningen anmäler att ämbetsverket vid beräkningen av de procentberäknade underhållskostnaderna utgått från de byggnadsvärden som fanns redovisade på delfonderna den 30 juni 1955. Dessa värden har ämbetsverket i förekommande fall justerat med hänsyn till beslut av Kungl. Maj:t under innevarande budgetår att vissa byggnader m. m. skall upptagas till redovisning på delfonderna respektive avgå ur delfonderna. Fortifikationsförvaltningen har sålunda icke tagit hänsyn till sådana av

ämbetsverket gjorda framställningar om invärderingar eller överflyttningar beträffande vilka Kungl. Maj:t icke fattat beslut, utom såvitt avser ett förslag av ämbetsverket den 13 maj 1955 om redovisning å fastighetsfonden av vissa vägar, stängsel och yttre ledningar vid arméns äldre kasernetablissemang. För ifrågakvarande förslag redogöres närmare i det följande.

Arméns delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1955/56 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för arméns delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1956/57 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1955/56	Budgetåret 1956/57	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	10 399 000	12 619 000	10 301 000
b) Smärre förbättringsarbeten	1 040 000	1 262 000	1 030 000
c) Underhåll av övningsfält m. m.	1 600 000	1 600 000	1 600 000
d) Iståndsättning av jordbruksfastigheter m. m. ...	1 350 000	1 550 000	—
e) Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m.	—	—	1 550 000
f) Övriga iståndsättningsarbeten	7 200 000	10 000 000	7 000 000
g) Skatter	350 000	350 000	350 000
h) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	250 000	250 000	250 000
i) Ändringsarbeten föranledda av vissa forskningsförsök	60 000	100 000	100 000
j) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid arméns tygverkstäder	150 000	150 000	150 000
k) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	200 000	200 000	200 000
l) Underhåll av enskilda vägar	155 000	160 000	160 000
Summa kronor	22 754 000	28 241 000	22 691 000

Fortifikationsförvaltningen uppskattar värdena under arméns delfond på byggnader m. m. — vilka värden lägges till grund för beräkningen av delposterna Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt Smärre förbättringsarbeten — enligt 1935 års kostnadsnivå till 280 798 177 kronor för byggnader hänförliga till första gruppen samt till 131 461 634 kronor och 48 714 582 kronor för byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna beräknas av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	280 798 177 × 2,96 %	8 311 626
2. »	131 461 634 × 2,15 %	2 826 425
3. »	48 714 582 × 1,08 %	526 117

Summa kronor 11 664 168

Fortifikationsförvaltningen har i tidigare statförslag anmält att den inventering som igångsatts rörande barackbeståndet blivit slutförd och att ämbetsverket ämnade framlägga förslag till invärdering av barackerna i fastighetsfonden. Fortifikationsförvaltningen anmäler nu, att ett av arméchefen framlagt förslag till långtidsprogram för mark- och byggnadsfrågor kommer att i viss omfattning beröra den framtida användningen av ifrågavarande baracker. Ämbetsverket är därför icke nu berett att föreslå invärdering av desamma. För underhållet av barackerna, till antalet 3 000, bör därför liksom tidigare beräknas särskilda medel. Fortifikationsförvaltningen, som framhåller att underhållsbehovet för nämnda baracker är synnerligen stort, beräknar kostnaderna för underhållet för nästa budgetår till 850 000 kronor, motsvarande cirka 280 kronor för barack.

Såsom tidigare nämnts har fortifikationsförvaltningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 maj 1955 föreslagit att vissa vägar, stängsel och yttre ledningar vid arméns äldre kasernetablisement skall upptagas till redovisning i fastighetsfonden och procentberäknade underhållsmedel sålunda upptagas för dessa objekt. Kostnaderna för nödtorftigt underhåll av ifrågavarande vägar m. m. har hittills bestritts av de underhållsmedel, som procentuellt beräknats för i fonden redovisade byggnader och anläggningar. Detta har medfört att dessa senare anläggningars underhåll måst eftersättas och att underhållet av ifrågavarande vägar m. m. blivit så ringa att de utsatts för en onormalt hård förslitning med ökat iståndsättningsbehov som följd. För nästa budgetår föreslår fortifikationsförvaltningen att underhållsmedel beräknas för nämnda vägar m. m., som om de upptagits till redovisning å fastighetsfonden. Ifrågavarande objekt är samtliga att hänföra till gruppen äldre byggnader. Deras enligt prisläget den 1 juli 1935 beräknade anläggningsvärden uppgår till 52 945 000 kronor. Underhållskostnaderna bör således upptagas med $(52\,945\,000 \times 2,96\% =) 1\,567\,172$ kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar sålunda underhållskostnaderna till $(11\,664\,168 + 850\,000 + 1\,567\,172 =) 14\,081\,340$ kronor. Beloppet föreslås emellertid minskat med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, 200 000 kronor, vilka kostnader skall bestridas av vederbörligt anslag till bränsle m. m. och därför frånräknas det för byggnadsunderhållet beräknade beloppet. Återstoden, avrundat 13 881 000 kronor, föreslås enligt vad förut angivits fördelad med 12 619 000 kronor på löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 1 262 000 kronor på smärre förbättringsarbeten.

Behovet av medel för underhåll av övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen till oförändrat 1 600 000 kronor. Häri ingår även kostnader för fortsatt anskaffning av skogsbrandsläckningsmateriel. Av underhållsutgifterna hänför sig 1 550 000 kronor till ordinarie underhåll, 25 000 kronor till större reparationer och 25 000 kronor till nybyggnads-

och förändringsarbeten. Utgifterna för det ordinarie underhållet av övningsfälten utgöres främst av avlöningskostnader (för sådd, skogsplantering, upprättande av skogshushållningsplaner m. m.). Utgifterna skapar här en förutsättning för inkomster. Ett nedskärande av utgifterna medför ofelbart minskade inkomster. I det ordinarie underhållet ingår emellertid även sådant underhåll av fälten som icke är direkt inkomstbringande men nödvändigt för att fälten skall bibehålla sin användbarhet för militärt bruk, såsom underhåll av vägar, broar och markytor m. m. Den ökade motoriseringen ställer stora krav på vägarna. Även själva övningsmarken utsättes för sönderkörning, särskilt av stridsvagnarna. Vissa av dessa arbeten är så omfattande att utgifterna härför bör bestridas av medel anvisade för iståndsättning av jordbruksfastigheter m. m.

Beträffande medelsbehovet för iståndsättning av jordbruksfastigheter m. m. anförde fortifikationsförvaltningen i sitt förslag till stat för innevarande budgetår att översynen av byggnadsbeståndet på jordbruksfastigheterna inom samtliga sju militärområden, frånsatt Järvafältet, var slutförd. I fråga om Järvafältet anmäler ämbetsverket i sitt nu föreliggande stafförslag att arrendeförhållandena för där belägna jordbruksfastigheter för närvarande ordnas i huvudsaklig överensstämmelse med 1951 års järvafältsutrednings förslag. Enligt ämbetsverket kommer de medel, sammanlagt 600 000 kronor, som i staterna för fastighetsfonden för budgetåren 1950/51, 1951/52 och 1955/56 upptagits för arrendegårdarna på Järvafältet, sannolikt att räcka för att genomföra den iståndsättning av nämnda gårdar som järvafältsutredningen föreslagit. För fortsatta arbeten med utdikning och torrläggning av mark inom Järvafältet erfordras emellertid ett belopp av 50 000 kronor för nästa budgetår.

I fråga om medelsbehovet under förevarande delpost anför fortifikationsförvaltningen vidare bland annat följande.

Ämbetsverket har låtit verkställa en översyn av försvarets vägunderhåll, varvid förslag till olika åtgärder för rationalisering av detsamma framkommit. En förutsättning för att en sådan rationalisering skall kunna genomföras är att erforderlig vägmaskinell utrustning ställes till förfogande. Anskaffning inom ett rimligt antal år av sådan utrustning förutsätter att årligen större belopp än hittills avses för ändamålet. För innevarande budgetår har 100 000 kronor beräknats för dylika anskaffningar. Fortifikationsförvaltningen, som finner det synnerligen angeläget att inom de närmaste åren åtminstone de större garnisonsorterna och de större artilleri- och pansarskjutfälten förses med arbetskraftsbesparande vägmaskiner, föreslår att för nästa budgetår ett belopp av 300 000 kronor avses för detta ändamål.

I sitt förslag till stat för budgetåret 1953/54 anmälde fortifikationsförvaltningen, att arméns ökade motorisering medfört en kraftig förslitning av vägbeståndet inom övnings- och skjutfälten och att kostnaderna för de

oundgängligen erforderliga iståndsättningsarbetena enligt en av ämbetsverket företagen undersökning beräknades till i runt tal 4 000 000 kronor. Hittills har 2 605 000 kronor kunnat avses för detta ändamål, varav 1 000 000 kronor för innevarande budgetår. Fortifikationsförvaltningen föreslår att oförändrat 1 000 000 kronor beräknas för detta ändamål för nästa budgetår.

Fortifikationsförvaltningen räknar med att de områden, som erfordras för utvidgning av Ravlunda skjutfält, skall kunna tagas i anspråk för militärt bruk under hösten 1956. För vissa arbeten av engångsnatur inom de nya områdena såsom blockröjning, skogsplantering, rivning av vissa byggnader, upprustning av kulturhistoriskt värdefulla byggnader m. m. erfordras för nästa budgetår ett belopp av 200 000 kronor.

Medelsbehovet under delposten till iståndsättning av jordbruksfastigheter m. m. beräknas således till $(50\ 000 + 300\ 000 + 1\ 000\ 000 + 200\ 000 =)$ 1 550 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till tidigare statförslag, i vilka ämbetsverket närmare redogjort för det dåliga skick vari arméns byggnader befinner sig (jfr prop. 1953: 76, s. 8—9 och 1954: 80, s. 7).

Fortifikationsförvaltningen har i sitt förslag till stat för nästa budgetår i en sammanställning upptagit de arbeten, som bör komma till utförande med anlåtande av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt upprättade generalplaner, utbyte av krismateriel, iståndsättning av elektriska installationer, utbyte av rörledningar m. m. vid äldre etablissement, renoverings- och moderniseringsarbeten å Karlberg, iståndsättning av vägar inom kasernfastigheter samt åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagens bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågavarande iståndsättningsarbeten m. m. beräknas enligt 1955 års byggnadskostnadsnivå till omkring 60 000 000 kronor.

Ifrågavarande arbeten är av den art att de bör komma till utförande utan längre tidsutdräkt. Med nuvarande medelstilldelning kan emellertid arbetena icke genomföras på kortare tid än tio år. Detta är enligt fortifikationsförvaltningen synnerligen otillfredsställande. Den ringa medelstilldelningen kommer bland annat att medföra en eftersläpning av den i sammanställningen angivna iståndsättningen av vägar inom arméns kasernetablissement. För att undvika totalt förfall av dessa vägar är det nödvändigt att medelstilldelningen under förevarande delpost ökas och att medel för årligt underhåll beräknas i enlighet med vad ämbetsverket tidigare föreslagit (jfr s. 7).

De medel som för innevarande budgetår anvisats för övriga iståndsättningsarbeten beräknas huvudsakligen komma att utnyttjas för sådana underhållsåtgärder som med hänsyn till byggnadernas bestånd icke vidare

kan uppskjutas, för iståndsättning av värmeinstallationer och matinrättningar m. m. samt för vissa vägarbeten m. m. Endast i mindre omfattning beräknas en sanering av förläggningsförhållandena och iståndsättningsarbeten i samband med modernisering av skol- och utbildningslokaler m. m. kunna utföras. Utbyte av krismateriel och åtgärder i anledning av arbetarskyddslagets bestämmelser beräknas icke kunna utföras annat än där så är oundgängligen nödvändigt.

Fortifikationsförvaltningen anmäler att medel, liksom för innevarande budgetår, bör beräknas under förevarande delpost för skyddsanordningar vid arméns anläggningar för att minska inbrottsriskerna.

Med hänsyn till vad sålunda anförts beräknar fortifikationsförvaltningen medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten för nästa budgetår till 10 000 000 kronor.

För ändringsarbeten föranledda av vissa forskningsförsök har för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 60 000 kronor. I skrivelse till fortifikationsförvaltningen har försvarets forskningsanstalt anmält att dessa medel visat sig otillräckliga med hänsyn till anstaltens stegrade forskningsvolym och hemställt att beloppet för nästa budgetår måtte uppräknas till 100 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen föreslår därför att nämnda delpost upptages med 100 000 kronor för nästa budgetår.

För innevarande budgetår har 155 000 kronor beräknats för underhåll av enskilda vägar. Med hänsyn bland annat till ökade arbetskostnader räknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår med en kostnad av 160 000 kronor för detta ändamål.

Beträffande övriga delposter torde få hänvisas till den i det föregående intagna sammanställningen.

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av de procentberäknade underhållsmedlen för de å arméns delfond redovisade byggnaderna m. m.

Departementschefen

Det allmänna ekonomiska läget nödvändiggör en stark återhållsamhet i fråga om statsutgifterna, särskilt för ändamål av investeringsnatur. Jag anser mig därför för nästa budgetår böra förorda en allmän nedskärning i förhållande till vad som föreslagits beträffande löpande reparations- och underhållsarbeten samt smärre förbättringsarbeten. Jag föreslår sålunda för samtliga delfonder en reduktion med cirka fem procent av de medel som äskats för arbeten av nyss angivet slag. Även de äskanden som avser arbeten av större omfattning (iståndsättningsarbeten) har jag i nuvarande läge ansett mig böra behandla starkt restriktivt.

De procentberäknade underhållsmedlen för byggnader m. m., som är invärderade på arméns delfond av fastighetsfonden, har fortifikationsförvaltningen och riksräkenskapsverket beräknat till 11 664 168 kronor. För egen del har jag i och för sig icke något att erinra gentemot beräkningen

av beloppet. Med hänsyn till vad jag ovan anfört föreslår jag emellertid en reduktion med cirka fem procent till 11 081 000 kronor. För underhåll av vissa baracker har fortifikationsförvaltningen föreslagit ett belopp av 850 000 kronor. För innevarande budgetår har för detta ändamål beräknats 450 000 kronor. Någon höjning av sistnämnda belopp kan jag i nuvarande läge icke tillstyrka. Ifrågavarande underhållsmedel bör därför upptagas med oförändrat 450 000 kronor för nästa budgetår. Jag anser mig icke heller kunna tillstyrka fortifikationsförvaltningens förslag att särskilda underhållsmedel för nästa budgetår skulle avses för vissa vägar m. m. Underhållsmedlen för byggnader m. m. bör för arméns del sålunda upptagas med $(11\,081\,000 + 450\,000 =) 11\,531\,000$ kronor. Sedan kostnaderna för yttre renhållning, 200 000 kronor, frånräknats återstår ett belopp av 11 331 000 kronor. För löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och smärre förbättringsarbeten bör sålunda med den fördelning mellan delposterna som inledningsvis angivits beräknas 10 301 000 kronor respektive 1 030 000 kronor.

Under rubriken Iståndsättning av jordbruksfastigheter har fortifikationsförvaltningen äskat 1 550 000 kronor. Jag har icke något att erinra emot beräkningen av detta belopp. Huvuddelen av de medel som de senaste åren äskats under förenämnda rubrik har emellertid avsett iståndsättningsarbeten inom övnings- och skjutfält, främst iståndsättning av vägar. Endast en mindre del har avsett iståndsättning av jordbruksfastigheter. Sedan översynen av byggnadsbeståndet på jordbruksfastigheterna numera helt slutförts torde framdeles medel icke i större utsträckning behöva avses för detta ändamål. Jag föreslår därför att delposten Iståndsättning av jordbruksfastigheter m. m. utgår och att ifrågavarande belopp, 1 550 000 kronor, i stället upptages under en ny delpost benämnd Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m.

För övriga iståndsättningsarbeten kan jag icke tillstyrka högre belopp för nästa budgetår än 7 000 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 200 000 kronor.

Beträffande beräkningen av övriga delposter biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond torde således, i enlighet med den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 6), uppföras med ett belopp av 22 691 000 kronor.

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Marinens delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1955/56 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för marinens delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1956/57 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1955/56	Budgetåret 1956/57	
		Fortifikations- förvaltningen	Departe- mentschefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	3 249 000	3 419 000	3 237 000
b) Löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m.	925 000	980 000	935 000
c) Smärre förbättringsarbeten	325 000	342 000	324 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.	80 000	55 000	55 000
e) Övriga iståndsättningsarbeten	1 600 000	2 300 000	1 500 000
f) Skatter	200 000	325 000	325 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	60 000	60 000	60 000
h) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna	250 000	660 000	350 000
i) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	75 000	75 000	75 000
j) Underhåll av enskilda vägar	8 000	8 000	8 000
Summa kronor	6 772 000	8 224 000	6 869 000

Fortifikationsförvaltningen anför till ledning för beräkningen av delposterna Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och Smärre förbättringsarbeten att värdena för byggnader m. m. (med undantag för hamnanläggningar) beräknas till 68 085 078 kronor för äldre byggnader hänförliga till första gruppen och till 50 346 506 kronor respektive 4 440 625 kronor för nyare byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna beräknas av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	68 085 078 × 4,04 %	2 750 637
2. »	50 346 506 × 2,15 %	1 082 450
3. »	4 440 625 × 1,08 %	47 959

Summa kronor 3 881 046

Från sistnämnda belopp avgår beräknad kostnad för yttre renhållning, 120 000 kronor, vilken kostnad bestrides från vederbörligt anslag till bränsle m. m. Återstoden, avrundat 3 761 000 kronor, föreslås på sätt förut angivits fördelad med 3 419 000 kronor på löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 342 000 kronor på smärre förbättringsarbeten.

Kostnaderna för löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår till 980 000 kronor. Beräkningen har liksom tidigare verkställts efter uppskattning.

För underhåll av övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår ett belopp av 55 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till en i statförslaget intagen sammanställning, i vilken ämbetsverket upptagit följande arbeten, som bör komma till utförande med anlåtande av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt en uppgjord generalplan, iståndsättning av hamnanläggningar, utbyte av krismateriel, iståndsättning och förstärkning av vägar och körplaner inom kasernområdena samt åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagens bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågavarande arbeten beräknas enligt 1955 års byggnadskostnadsnivå till sammanlagt 9 650 000 kronor.

För innevarande budgetår har medel beräknats under förevarande delpost för utförande av skydds- och säkerhetsanordningar vid marinens anläggningar för att minska inbrottsriskerna. Medel för detta ändamål bör beräknas under delposten även för nästa budgetår.

Fortifikationsförvaltningen beräknar medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten för nästa budgetår till 2 300 000 kronor.

För skatter har för innevarande budgetår upptagits 200 000 kronor. Då dessa medel visat sig otillräckliga föreslår fortifikationsförvaltningen att för nästa budgetår beräknas 325 000 kronor.

I fråga om medelsbehovet för ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna anmäler fortifikationsförvaltningen att marinförvaltningen i skrivelse till ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

För marinens större verkstäder med undantag för marinverkstäderna bestrides kostnader för ändringsarbeten föranledda av drifttekniska rationaliseringsåtgärder av driftmedel enligt föreskrifterna i Kungl. Maj:ts brev den 10 april 1953. Enligt nämnda brev kan för ifrågavarande ändringsarbeten disponeras en procent av föregående års omsättning. Om samma principer tillämpades för beräkning av medel för ändringsarbeten vid marinverkstäderna, skulle ifrågavarande medel böra upptagas till 600 000 kronor för budgetår. Vid beräkningen av medelsbehovet bör beaktas att marinverkstädernas större rörlighet i verkstadsverksamheten medför ofta återkommande behov av ändringsarbeten inom verkstäderna. — För utförande av ändringsarbeten i rationaliseringssyfte för marinens serviceverkstäder har några medel hittills icke stått till marinförvaltningens förfogande. Även för dessa verkstäder föreligger emellertid ett löpande behov av medel för detta ändamål. Marinförvaltningen uppskattar medelsbehovet till 60 000 kronor.

Med hänsyn till vad marinförvaltningen anfört föreslår fortifikationsförvaltningen att ifrågavarande delpost för nästa budgetår upptages med 660 000 kronor.

Beträffande övriga poster hänvisas till den i det föregående intagna sammanställningen.

Riksräkenskapsverket, som icke helt kunnat biträda fortifikationsförvaltningens förslag beträffande de procentberäknade underhållskostnaderna, föreslår för sin del att samma kostnader upptages med 3 874 000 kronor.

Departementschefen

De procentberäknade underhållsmedlen för marinens del har riksräkenskapsverket enligt vad ovan nämnts beräknat till 3 874 000 kronor. Jag har i och för sig icke något att erinra mot denna beräkning. Under hänvisning till vad jag förut anfört (jfr s. 10) föreslår jag emellertid att beloppet minskas med cirka fem procent till 3 681 000 kronor. Sedan kostnaderna för yttre renhållning, 120 000 kronor, frånräknats återstår ett belopp av 3 561 000 kronor. För löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och smärre förbättringsarbeten bör alltså, med den fördelning mellan delposterna som inledningsvis angivits, beräknas 3 237 000 kronor respektive 324 000 kronor.

Kostnaderna för det löpande underhållet av hamnanläggningarna har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår uppskattat till 980 000 kronor. Även här föreslår jag en reduktion med cirka fem procent. För underhåll av hamnanläggningar bör sålunda upptagas 935 000 kronor.

För övriga iståndsättningsarbeten kan jag icke tillstyrka högre belopp än 1 500 000 kronor för nästa budgetår, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 100 000 kronor.

Till ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna har fortifikationsförvaltningen efter framställning av marinförvaltningen föreslagit ett belopp av 660 000 kronor. För innevarande budgetår har för detta ändamål upptagits 250 000 kronor. Med hänsyn till vad marinförvaltningen anfört i fråga om medelsbehovet för dylika ändringsarbeten föreslår jag att för nästa budgetår beräknas 350 000 kronor.

Beträffande beräkningen av övriga delposter biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för marinens delfond torde således böra upptagas till 6 869 000 kronor med den fördelning på delposter som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 12).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Flygvapnets delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1955/56 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för flygvapnets delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1956/57 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1955/56	Budgetåret 1956/57	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- schefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	3 293 000	3 434 000	3 265 000
b) Smärre förbättringsarbeten	309 000	323 000	306 000
c) Underhåll av flygfält m. m.	2 356 000	2 106 000	2 000 000
d) Underhåll av jordbruksfastigheter m. m.	38 000	23 000	23 000
e) Övriga iståndsättningsarbeten	900 000	2 500 000	900 000
f) Skatter	100 000	185 000	185 000
g) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	75 000	75 000	75 000
h) Underhåll av enskilda vägar	2 000	22 000	22 000
Summa kronor	7 073 000	8 668 000	6 776 000

Fortifikationsförvaltningen anför till ledning för beräkningen av delposterna till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt smärre förbättringsarbeten att värdena för byggnader m. m. (med undantag för flygfält m. m.) beräknas till 26 133 912 kronor för äldre byggnader hänförliga till första gruppen och till 128 915 934 kronor respektive 6 688 826 kronor för nyare byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna för byggnader m. m. beräknas enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	26 133 912 × 2,96 %	773 564
2. »	128 915 934 × 2,15 %	2 771 693
3. »	6 688 826 × 1,08 %	72 239
	Summa kronor	3 617 496

Från sistnämnda belopp avgår beräknad kostnad för yttre renhållning, 60 000 kronor, vilken kostnad liksom beträffande arméns och marinens delfonder bestrides från vederbörligt anslag till bränsle m. m. Återstoden, avrundat 3 557 000 kronor, föreslås fördelad med 3 234 000 kronor på löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 323 000 kronor på smärre förbättringsarbeten. Utöver det sålunda procentuellt beräknade underhållsbeloppet föreslås delposten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. liksom för innevarande budgetår ökad med 200 000 kronor, motsvarande kostnaderna för ersättningsanskaffning av brandmateriel och skumvätska, som förbrukas vid brandskyddsövningar inom flygvapnets räddningstjänst. I enlighet härmed beräknar ämbetsverket medelsbehovet under ifrågavarande delpost till (3 234 000 + 200 000 =) 3 434 000 kronor.

Beträffande kostnaderna för underhåll av flygfält m. m. anför fortifikationsförvaltningen att anläggningsvärdet för flygfält med till-

hörande banor och plattor m. m. den 30 juni 1955 uppgick till 157 154 944 kronor enligt 1946 års byggnadskostnadsnivå. Underhållskostnaderna skulle således, i enlighet med i det föregående angivna grunder, beräknas till $(1,5\% \times 157\,154\,944 =) 2\,357\,324$ kronor. Den flygtekniska utvecklingen har emellertid medfört att vissa äldre fält m. m. icke längre kan utnyttjas. Underhållet av dessa kan därför helt bortfalla eller avsevärt begränsas. Anläggningar för ett sammanlagt värde av i runt tal 24 000 000 kronor beräknas sålunda icke längre kräva något underhåll. Underhållskostnaderna för flygfält med banor och plattor kan i enlighet härmed beräknas till $(2\,357\,324 - 1,5\% \times 24\,000\,000 =) 1\,997\,324$ kronor. Därtill kommer kostnader för underhåll av flygfältens befästningsanläggningar. Fortifikationsförvaltningen beräknar anläggningsvärdet på de befästningar som bör underhållas till 10 843 000 kronor efter omräkning till 1946 års prisnivå. Underhållskostnaderna beräknas efter förut angivna grunder till $(1\% \times 10\,843\,000 =) 108\,430$ kronor. Kostnaderna för underhåll av flygfält med befästningsanläggningar beräknas således för nästa budgetår till $(1\,997\,324 + 108\,430 =)$ avrundat 2 106 000 kronor.

Kostnaderna för underhåll av jordbruksfastigheter m. m. (skogsvårdsåtgärder, underhåll av körvägar, broar m. m.) beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår till 23 000 kronor.

I fråga om medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till en i statförslaget intagen sammanställning i vilken ämbetsverket upptagit följande arbeten, som bör komma till utförande med anlitande av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt upprättade generalplaner, utbyte av krismateriel, iståndsättning och förstärkning av elektriska ledningsnät m. m., iståndsättning, permanentbehandling och förstärkning av vägar inom kasernområdena samt åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagets bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågavarande arbeten beräknas till 13 900 000 kronor enligt 1955 års byggnadskostnadsnivå. Fortifikationsförvaltningen framhåller att drygt elva år erfordras för att med nuvarande medelstilleddning genomföra samtliga de i planen upptagna arbetena. Detta innebär en betydande eftersläpning i fråga om utförandet av ifrågavarande objekt.

För innevarande budgetår har medel beräknats under förevarande delpost för utförande av skydds- och säkerhetsanordningar vid flygvapnets förråd m. m. Medel för detta ändamål bör enligt fortifikationsförvaltningen beräknas under delposten även för nästa budgetår.

Medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår till 2 500 000 kronor.

De medel som för innevarande budgetår beräknats för skatter, 100 000 kronor, har visat sig otillräckliga. Fortifikationsförvaltningen föreslår att för nästa budgetår beräknas 185 000 kronor för detta ändamål.

För underhåll av enskilda vägar beräknar fortifikationsförvaltningen 22 000 kronor för nästa budgetår (för innevarande budgetår 2 000 kronor) och för rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m. oförändrat 75 000 kronor.

Riksräkenskapsverket anför att ämbetsverket icke har något att erinra emot fortifikationsförvaltningens uppskattning av de procentberäknade underhållskostnaderna för flygfält med befästningsanläggningar. Däremot har riksräkenskapsverket icke helt kunnat biträda fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av de procentberäknade underhållskostnaderna för byggnader m. m. Riksräkenskapsverket föreslår för sin del att dessa underhållskostnader upptages till 3 611 000 kronor.

Departementschefen

De procentberäknade underhållsmedlen för byggnader m. m. under flygvapnets delfond har riksräkenskapsverket enligt vad ovan nämnts beräknat till 3 611 000 kronor. I och för sig har jag icke något att erinra mot denna beräkning. Med hänvisning till vad jag förut anfört i fråga om beräkningen av underhållsmedlen för nästa budgetår (jfr s. 10) föreslår jag emellertid att beloppet reduceras med cirka fem procent och att underhållsmedlen upptages med 3 431 000 kronor. Sedan kostnaderna för yttre renhållning, 60 000 kronor, frånräknats* återstår ett belopp av 3 371 000 kronor. För löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och smärre förbättringsarbeten bör således, med den fördelning mellan delposterna som inledningsvis angivits, beräknas 3 065 000 kronor respektive 306 000 kronor. Den förstnämnda delposten bör emellertid såsom framgår av vad tidigare sagts ökas med 200 000 kronor, motsvarande kostnaderna för ersättningsanskaffning av viss brandmateriel m. m. Delposterna för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt för smärre förbättringsarbeten upptages således med 3 265 000 kronor respektive 306 000 kronor.

Underhållsmedlen för flygfält med befästningsanläggningar har av myndigheterna beräknats till 2 106 000 kronor. Även här föreslår jag en reduktion med cirka fem procent till 2 000 000 kronor.

För övriga iståndsättningsarbeten kan jag icke tillstyrka högre belopp än 900 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en oförändrad medelstilldelning.

I övrigt biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 6 776 000 kronor med den fördelning på delposter som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 15).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva

den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Befästningars delfond. I staten för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1955/56 har anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond upptagits till 8 915 000 kronor.

Värdet av anläggningarna under befästningars delfond har, omräknat till 1946 års byggnadskostnadsnivå, angivits till 736 686 500 kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar underhållsmedlen enligt i det föregående angivna grunder till ($1\% \times 736\,686\,500 =$) avrundat 7 367 000 kronor.

Utöver ovan beräknade underhållsmedel erfordras för nästa budgetår särskilda medel för iståndsättningsarbeten. Sålunda beräknar fortifikationsförvaltningen 1 200 000 kronor för fortsatt modernisering av äldre befästningsanläggningar m. m., 500 000 kronor för ombyggnad av befästningsanläggningar för lokalförsvarsförbanden, 300 000 kronor för iståndsättning av äldre maskeringsanordningar samt 500 000 kronor för att förbättra vissa förläggingsutrymmen inom kustartilleriförsvarens befästningar. Vidare erfordras 300 000 kronor för fortsatta iståndsättningsarbeten beträffande en bergverkstad samt 200 000 kronor för kompletteringsarbeten m. m. vid de centrala ammunitionsförråden. Såsom fortifikationsförvaltningen framhållit i statförslaget för innevarande år är installationerna för värme och ventilation i berggrummen vid Stockholms och Göteborgs örlogsvarv synnerligen bristfälliga. För fortsatt iståndsättning och modernisering av ifrågavarande installationer erfordras 400 000 kronor för nästa budgetår. Slutligen erfordras 100 000 kronor för skyddsanordningar för att minska riskerna för inbrott och sabotage och 500 000 kronor för fortsatta förstärkningsarbeten i berggrum.

Det sammanlagda medelsbehovet för iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen sålunda till ($1\,200\,000 + 500\,000 + 300\,000 + 500\,000 + 300\,000 + 200\,000 + 400\,000 + 100\,000 + 500\,000 =$) 4 000 000 kronor.

Vissa anläggningar är av beskaffenhet att icke lämpligen kunna invärderas i befästningars delfond. För underhåll av dessa anläggningar och av sådana anläggningar, som bör invärderas i fastighetsfonden men som ämbetsverket ännu icke föreslagit till invärdering, beräknar fortifikationsförvaltningen oförändrat 375 000 kronor i underhållsmedel.

För skatter beräknar fortifikationsförvaltningen ett belopp av 40 000 kronor (för innevarande budgetår 5 000 kronor) och för underhåll av enskilda vägar oförändrat 40 000 kronor.

Det sammanlagda behovet av underhållsmedel uppgår således enligt fortifikationsförvaltningens beräkningar beträffande befästningars delfond

till (7 367 000 + 4 000 000 + 375 000 + 40 000 + 40 000 =) 11 822 000 kronor.

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens beräkningar av de procentberäknade underhållskostnaderna för befästningar och berg-
rum.

Departementschefen

De procentberäknade underhållskostnaderna för å fastighetsfonden invärderade befästningar och berg-
rum m. m. har av myndigheterna beräk-
nats till 7 367 000 kronor. För icke invärderade anläggningar har under-
hållskostnaderna beräknats till 375 000 kronor. Jag föreslår under hän-
visning till vad jag förut anfört (jfr s. 10) att nämnda belopp reduceras
med cirka fem procent och således upptages med 7 000 000 kronor res-
pektive 355 000 kronor. För iståndsättningsarbeten kan jag icke tillstyrka
högre belopp än 1 600 000 kronor.

Jag biträder i övrigt fortifikationsförvaltningens förslag och uppskattar
alltså medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. under
befästningars delfond till (7 000 000 + 1 600 000 + 355 000 + 40 000 +
40 000 =) 9 035 000 kronor. Någon uppdelning av anslagsposten på sär-
skilda delposter synes alltjämt icke erforderlig.

B. Avsättning till värdeminskningskonto

I sitt avgivna förslag till inkomst- och utgiftsstat beräknar *fortifika-
tionsförvaltningen* för avsättning till värdeminskningskonto ett samman-
lagt belopp av 11 596 000 kronor, varav 3 980 000 kronor för arméns del-
fond, 1 009 000 kronor för marinens delfond, 4 641 000 kronor för flyg-
vapnets delfond och 1 966 000 kronor för befästningars delfond.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsför-
valtningens beräkning.

Departementschefen

I överensstämmelse med myndigheternas förslag torde för avsättning
till värdeminskningskonto böra upptagas för arméns delfond förslags-
vis 3 980 000 kronor, för marinens delfond förslagsvis 1 009 000 kro-
nor, för flygvapnets delfond förslagsvis 4 641 000 kronor och för be-
fästningars delfond förslagsvis 1 966 000 kronor, eller sammanlagt
11 596 000 kronor.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden

Fortifikationsförvaltningen beräknar utgifterna under denna rubrik för arméns delfond för nästa budgetår till förslagsvis 2 755 000 kronor, varav 2 000 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 150 000 kronor för bränsletillägg samt 605 000 kronor för bestridande av vissa i samband med förhyrningar och arrenderingar uppkommande utgifter.

För marinens delfond beräknar ämbetsverket utgifterna till förslagsvis 262 000 kronor, varav 215 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 15 000 kronor för bränsletillägg samt 32 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen, efter samråd med flygförvaltningen, utgifterna till förslagsvis 486 000 kronor, varav 270 000 kronor för bestridande av hyresavgifter, 155 000 kronor för arrende av markområden för flygfältens befästningsanläggningar m. m., 25 000 kronor för bränsletillägg samt 36 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen utgifterna till förslagsvis 1 872 000 kronor, varav 220 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 5 000 kronor för bränsletillägg, 22 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar samt 1 625 000 kronor för förhyrningar av drivmedelsanläggningar.

Departementschefen

I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag beräknar jag för ifrågavarande utgifter förslagsvis följande belopp, nämligen för arméns delfond 2 755 000 kronor, för marinens delfond 262 000 kronor, för flygvapnets delfond 486 000 kronor och för befästningars delfond 1 872 000 kronor.

Hyres- och arrendeutgifterna m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden utgör således sammanlagt 5 375 000 kronor.

INKOMSTER

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtta lokaler

Under denna titel redovisas de belopp, som över budgeten tillföres respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så att en förräntning efter 4 % erhålles på det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet, att i form av överskott tillföras riksstatens inkomstsida. I statsverkspropositionen (bil. 6, punkterna 59, 98, 127 och 178) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna följande förslagsanslag, nämligen till

ersättning till arméns delfond	34 100 000
» » marinens delfond	10 274 000
» » flygvapnets delfond	18 670 000
» » befästningars delfond	15 752 000
	Summa kronor 78 796 000

Med hänsyn till förut och i det följande omnämnda jämkningar av olika poster i statförslaget bör ersättningar för till statsmyndigheter upplåtna lokaler för nästkommande budgetår beräknas, för arméns delfond till 32 956 000 kronor, för marinens delfond till 10 250 000 kronor, för flygvapnets delfond till 18 483 000 kronor och för befästningars delfond till 15 781 000 kronor eller således till sammanlagt 77 470 000 kronor. De i riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen bör å riksstaten slutligt uppföras i överensstämmelse härmed.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden

Under denna inkomsttitel skall på de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av tjänstebostäder, uthyrningsfastigheter samt övriga hyror och arrenden.

Fortifikationsförvaltningen upptager under denna inkomstpost för arméns delfond 3 175 000 kronor, varav 1 800 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 875 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 500 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 940 000 kronor, varav 525 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 250 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter samt 165 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 1 015 000 kronor, varav 695 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 270 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 50 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 182 000 kronor, varav 42 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 5 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 135 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning av ifrågavarande inkomster.

Departementschefen

Med biträdande av myndigheternas förslag beräknar jag inkomsterna av hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden till (3 175 000 + 940 000 + 1 015 000 + 182 000 =) 5 312 000 kronor.

C. Inkomster av övnings- och skjutfält

Under denna inkomsttitel skall å de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av jordbruksfastigheter (arrenden m. m.), inkomster av skogsfastigheter (skogsavverkning, varvid endast nettobeloppet upptages) och övriga inkomster (grustäkt m. m.).

Fortifikationsförvaltningen upptager för arméns delfond under denna inkomstpost 1 600 000 kronor, varav 625 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 875 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 100 000 kronor i övriga inkomster.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 100 000 kronor, varav 55 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 40 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 5 000 kronor i övriga inkomster.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 120 000 kronor, varav 60 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 50 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 10 000 kronor i övriga inkomster.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 100 000 kronor, vilket belopp hänför sig till skogsavverkning.

Riksräkenskapsverket förklarar att de av fortifikationsförvaltningen gjorda beräkningarna av ifrågavarande inkomster icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

Departementschefen

Inkomsterna av övnings- och skjutfält beräknar jag i enlighet med myndigheternas förslag till (1 600 000 + 100 000 + 120 000 + 100 000 =) 1 920 000 kronor.

D. Diverse inkomster

Fortifikationsförvaltningen beräknar för arméns delfond inkomsterna under denna titel till 300 000 kronor för nästa budgetår. Härav utgör 50 000 kronor vad som av inflytande vårdavgifter för civila patienters vård å garnisonssjukhusen belöper på vederbörande fastigheters underhåll, medan återstoden, 250 000 kronor, utgör medel som fortifikationsförvaltningen beräknar att inkomstposten under nästa budgetår kommer att tillföras i anledning av fastighetsförsäljningar.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen ifrågavarande inkomster till 765 000 kronor, varav 700 000 kronor såsom ersättning för den å fonden redovisade fasta egendom, som disponeras av marinverkstäderna i Stockholm och Karlskrona, 40 000 kronor såsom ersätt-

ning till fonden för vissa marinen tillhörande verkstadslokaler i Karlskrona, vilka disponeras av försvarets fabriksstyrelse, och 25 000 kronor såsom bidrag till Skeppsholmsbrons underhåll samt vissa dockningsavgifter från enskilda.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 100 000 kronor och för befästningars delfond till 75 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkningar.

Departementschefen

Med biträdande av myndigheternas förslag beräknar jag inkomsterna under diverseposten för respektive delfonder till 300 000 kronor, 765 000 kronor, 100 000 kronor och 75 000 kronor eller således till sammanlagt 1 240 000 kronor.

Överskott

Det överskott, som skall tillföras riksstatens driftbudget, bör såsom hittills varit fallet beräknas till 4 % på det vid respektive budgetårs början i fonden ingående kapitalet. I enlighet med riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för budgetåret 1956/57 bör överskottet å försvarets fastighetsfond upptagas med 23 600 000 kronor. Beloppet bör enligt riksräkenskapsverket uppdelas med 8 605 000 kronor på arméns delfond, 3 915 000 kronor på marinens delfond, 7 815 000 kronor på flygvapnets delfond och 3 265 000 kronor på befästningars delfond. Denna uppskattning av överskottet har legat till grund för den förut gjorda beräkningen av ersättningsanslagen.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har upprättats förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57 (*Bilaga*).

Hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna omförmälda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57 (*Bilaga*);

dels ock för budgetåret 1956/57 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond 32 956 000 kronor,

Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond 10 250 000 kronor,

Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond 18 483 000 kronor samt

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 15 781 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Kourtzman

Bilaga

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter enligt staten för budgetåret 1955/56 samt enligt förslaget till stat för budgetåret 1956/57

<i>Inkomster</i>	1955/56 Kronor	1956/57 Kronor
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler</i>		
1. Arméns delfond	33 410 000	32 956 000
2. Marinens delfond	10 225 000	10 250 000
3. Flygvapnets delfond	18 508 000	18 483 000
4. Befästningars delfond	15 571 000	15 781 000
Säger	77 714 000	77 470 000
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden</i>		
1. Arméns delfond	2 700 000	3 175 000
2. Marinens delfond	900 000	940 000
3. Flygvapnets delfond	800 000	1 015 000
4. Befästningars delfond	180 000	182 000
Säger	4 580 000	5 312 000
<i>C. Inkomster av övnings- och skjutfält</i>		
1. Arméns delfond	1 400 000	1 600 000
2. Marinens delfond	100 000	100 000
3. Flygvapnets delfond	90 000	120 000
4. Befästningars delfond	100 000	100 000
Säger	1 690 000	1 920 000
<i>D. Diverse inkomster</i>		
1. Arméns delfond	50 000	300 000
2. Marinens delfond	765 000	765 000
3. Flygvapnets delfond	100 000	100 000
4. Befästningars delfond	75 000	75 000
Säger	990 000	1 240 000
Summa	84 974 000	85 942 000

	1955/56 Kronor	1956/57 Kronor
Utgifter		
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.</i>		
1. Arméns delfond	22 754 000	22 691 000
2. Marinens delfond	6 772 000	6 869 000
3. Flygvapnets delfond	7 073 000	6 776 000
4. Befästningars delfond	8 915 000	9 035 000
	Säger 45 514 000	45 371 000
 <i>B. Avsättning till värdepapperskonto</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	3 746 000	3 980 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	951 000	1 009 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	4 474 000	4 641 000
4. Befästningars delfond, förslagsvis	1 858 000	1 966 000
	Säger 11 029 000	11 596 000
 <i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	2 495 000	2 755 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	292 000	262 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	401 000	486 000
4. Befästningars delfond, förslagsvis	1 973 000	1 872 000
	Säger 5 161 000	5 375 000
 <i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget</i>		
1. Arméns delfond	8 565 000	8 605 000
2. Marinens delfond	3 975 000	3 915 000
3. Flygvapnets delfond	7 550 000	7 815 000
4. Befästningars delfond	3 180 000	3 265 000
	Säger 23 270 000	23 600 000
	Summa 84 974 000	85 942 000